

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
ACADEMIA DE POLITIE „Alexandru Ioan Cuza”
Nr. din

NECLASIFICAT
Exemplar nr.

BEJU (NESTOR) CRISTINELA ODETA

TEZĂ DE DOCTORAT

TEMA:

**OFICIUL NAȚIONAL PENTRU JOCURI DE NOROC DIN ROMÂNIA.
IMPACTUL JOCURILOR DE NOROC LA DISTANȚĂ ASUPRA ORDINII PUBLICE ȘI
SIGURANȚEI NAȚIONALE.**

REZUMAT

Conducător de doctorat
Prof.univ.dr. Costică VOICU

Teză elaborată în vederea obținerii
titlului de DOCTOR în „*Ordine Publică și Siguranță Națională*”

BUCUREȘTI, 2018

CUPRINS

„ARGUMENTUM”	6
CAPITOLUL I	10
SCURT ISTORIC AL APARIȚIEI ȘI EVOLUȚIEI JOCURILOR DE NOROC TRADIȚIONALE ȘI LA DISTANȚĂ	10
1.1. ISTORIA JOCURILOR DE NOROC TRADIȚIONALE LA NIVEL MONDIAL	10
1.1.1. APARIȚIA JOCURILOR DE NOROC ÎN ASIA ȘI EUROPA	10
1.1.2. SCURT ISTORIC AL JOCURILOR DE NOROC ÎN AMERICA	10
1.2. JOCURILE DE NOROC LA DISTANȚĂ (ONLINE)	11
1.2.1. GLOBALIZAREA ÎN DOMENIUL JOCURILOR DE NOROC	11
1.2.2. APARIȚIA ȘI EVOLUȚIA JOCURILOR DE NOROC LA DISTANȚĂ ÎN ROMÂNIA	11
CAPITOLUL II	13
INSTITUȚII SPECIALIZATE ÎN DOMENIUL JOCURILOR DE NOROC	13
2.1. STATELE MEMBRE U.E. CARE PERMIT ORGANIZAREA DE JOCURI DE NOROC	13
2.1.1. OFICIILE NAȚIONALE PENTRU JOCURI DE NOROC DIN U.E.	13
2.2. OFICIUL NAȚIONAL PENTRU JOCURI DE NOROC DIN ROMÂNIA	13
2.2.1. NECESITATEA APARIȚIEI UNEI INSTITUȚII SPECIALIZATE	13
2.2.2. ASPECTE DE ORDIN LEGISLATIV ȘI PRACTIC	15
2.3. REALIZĂRI ALE O.N.J.N. DE LA ÎNFIINȚARE PÂNĂ ÎN PREZENT	15
2.3.1. EVITAREA PROCEDURII DE INFRIGEMENT ÎN DOMENIUL JOCURILOR DE NOROC	16
2.3.2. REGLEMENTĂRI LEGISLATIVE IMPLEMENTATE ÎN PERIOADA 2013-2017	17
2.3.3. APLICAREA LEGII ÎN LITERA ȘI SPIRITUL EI ÎN PIAȚA JOCURILOR DE NOROC NAȚIONALĂ	17
CAPITOLUL III	20
ELEMENTE DE DREPT COMPARAT ÎN DOMENIUL JOCURILOR DE NOROC LA DISTANȚĂ	20
3.1. REGLEMENTĂRI EUROPENE ÎN DOMENIUL JOCURILOR DE NOROC	20
3.1.1. LEGISLAȚIE NAȚIONALĂ A ȚĂRILOR MEMBRE U.E.	20
3.2. JOCURILE DE NOROC ONLINE ÎN ROMÂNIA	21
3.2.1. APARIȚIA ȘI DEZVOLTAREA JOCURILOR ONLINE PE TERITORIUL NAȚIONAL	21
3.2.2. LEGISLAȚIE NAȚIONALĂ INCIDENTĂ DOMENIULUI	22
3.2.3. AUTORIZAREA, MONITORIZAREA ȘI CONTROLUL JOCURILOR ONLINE ÎN PREZENT	23
CAPITOLUL IV	26
INFRAȚIUNI SPECIFICE DOMENIULUI JOCURI DE NOROC ÎN ROMÂNIA	26
4.1. ANALIZA INFRAȚIUNILOR PREVĂZUTE DE LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ ÎN DOMENIUL ORGANIZĂRII ȘI EXPLOATĂRII JOCURILOR DE NOROC LA DISTANȚĂ	26
4.1.1. INFRAȚIUNI SPECIFICE ORGANIZATORILOR ȘI PARTICIPANȚILOR LA JOCURILE DE NOROC LA DISTANȚĂ	26
4.2. FRAUDA FISCALĂ ÎN DOMENIUL JOCURILOR DE NOROC LA DISTANȚĂ	28
4.2.1. DEFINIREA ȘI REGLEMENTAREA EVAZIUNII FISCALE	28
4.2.2. FRAUDA FISCALĂ MODALITĂȚI SPECIFICE INDUSTRIEI JOCURILOR DE NOROC	28

4.3. ALTE TIPURI DE INFRAȚIUNI ÎN LEGĂTURĂ DIRECTĂ CU JOCURILE DE NOROC	29
4.3.1. CORUPȚIA ȘI SPĂLAREA BANILOR	29
4.3.2. JOCURILE PIRAMIDALE DESFĂȘURATE PRIN SISTEMELE DE COMUNICAȚII	29
CAPITOLUL V	32
ADICȚIA SPECIFICĂ JOCURILOR DE NOROC ONLINE	32
5.1. JOCURILE DE NOROC ONLINE FENOMEN SOCIAL	32
5.2. ADICȚIA ȘI IMPLICAȚIILE SOCIALE PROVOCATE DE JOCURILE ONLINE	32
5.2.1. DESPRE ADICȚIE ÎN DOMENIUL JOCURILOR DE NOROC	32
5.2.2. FACTORII DE RISC	33
5.2.3. CAUZELE DEPENDENȚEI DE JOCURI DE NOROC	33
5.2.4. SIMPTOMELE JOCULUI PATOLO.G.IC DE NOROC	33
5.2.5. STADIILE DEPENDENȚEI	34
CONCLUZII	35
BIBLIOGRAFIE	37
A N E X E	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
Anexa 1	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
EXTRAS DIN INFOGRAMA DIN 9 SEPTEMBRIE 2009	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
EXTRAS DIN RĂSPUNSUL M.F.P. LA SCRISOAREA COMISIEI EUROPENE	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
NOTIFICAREA 2010/747/RO	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
NOTIFICAREA 2010/382/RO	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
Anexa 2	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
EXTRAS DIN RAPORTUL ANUAL DE ACTIVITATE AL O.N.J.N. PE ANUL 2016	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
EXTRAS DIN RAPORTUL ANUAL DE ACTIVITATE AL O.N.J.N. PE ANUL 2017	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
Anexa 3	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
CONDIȚII ACTUALE DE LICENȚIERE ÎN ONLINE	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
Anexa 4	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>
CONDIȚII ACTUALE DE AUTORIZARE ÎN ONLINE	<i>Ошибка! Закладка не определена.</i>

LISTA DE ABREVIERI

1.	A.G.C.C.	Comisia de Control a Jocurilor de Noroc din Alderney
2.	alin.	alineatul
3.	art.	articolul
4.	art. cit.	articolul citat
5.	B.R.M.L.	Biroul Român de Metrologie Legală
6.	cf.	compară (<i>confer</i>)
7.	c.pen.	Codul Penal
8.	c.p.civ.	Codul de Procedură Civilă
9.	c.p.p.	Codul de Procedură Penală
10.	c.civ.	Codul Civil
11.	C.E.D.O.	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
12.	C.N.A.	Consiliul Național al Audiovizualului
13.	C.J.U.E.	Curtea de Justiție a Uniunii Europene
14.	D.G.A.J.N.	Direcția Generală Autorizare Jocuri de Noroc
15.	D.G.I.M.	Direcția Generală Informatizare și Monitorizare
16.	D.G.S.C.	Direcția Generală de Supraveghere și Control
17.	D.I.C.E.	Direcția de Investigare a Criminalității Economice
18.	Ed.	Editura
19.	ed.	ediția
20.	E.T.S.I.	Institutul European de Standarde în
Telecomunicații
21.	G.G.R.	Venit brut din jocurile de noroc
(„Gross Gaming RevenU.E.”)
22.	H.G.	Hotărârea Guvernului
23.	I.C.C.J.	Înalta Curte de Casație și Justiție

24.	I.C.I.	Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare în Informatică
25.	I.G.P.R.	Inspectoratul General al Poliției Române
26.	lit.	litera
27.	loc. cit.	locul citat (aceeași pagină citată anterior)
28.	M. Of.	Monitorul Oficial al României
29.	M.A.I.	Ministerul Afacerilor Interne
30.	nr.	numărul
31.	O.G.	Ordonanța Guvernului
32.	O.M.C.	Organizația Mondială a Comerțului
33.	O.N.J.N.	Oficiul Național pentru Jocuri de Noroc din România
34.	O.N.P.C.S.B.	Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor
35.	op. cit.	operă citată (lucrare citată anterior)
36.	O.U.G.	Ordonanța de urgență a Guvernului
37.	p.	pagina
38.	parag.	paragraful
39.	pct.	punctul
40.	pp.	paginile
41.	R.E.N.A.R.	Asociația de Acreditare din România
42.	S.G.C.	Comisia de Supraveghere a Jocurilor de Noroc din U.K.
43.	S.G.G.	Secretariatul General al Guvernului României
44.	S.T.S.	Serviciul de Telecomunicații Speciale
45.	U.E.	Uniunea Europeană
46.	urm.	următoarele
47.	vol.	volumul

„ARGUMENTUM”

Industria de divertisment reprezintă în lumea globalizată din prezent, una dintre cele mai puternice și prolifiche dintre ramurile economice, are un impact major în PIB-ul mondial și o creștere constantă de ceva timp. Trebuie spus că alături de turism, alimentație publică și altele, industria de jocuri de noroc este parte componentă a divertismentului și în ultimii zece ani, aceasta a început să-și mute operațiunile din land based în mediul virtual (online).

La fel ca și alcoolul și țigările, jocul de noroc este considerat un viciu, și este tratat ca atare la nivel internațional (există state care interzic o astfel de activitate, state care permit doar anumite tipuri de jocuri, state care nu au încă reglementat domeniul jocurilor de noroc online etc.), iar în țara noastră are o istorie și o tradiție în acest domeniu, fapt ce ne permite să ne situăm, din acest punct de vedere în poziția de țară civilizată care permite exploatarea jocurilor de noroc, sub un monopol de stat, le reglementează corespunzător și le supraveghează eficient, de așa manieră încât să nu devină un pericol pentru ordinea publică și siguranța națională.

Motivația alegerii unei astfel de temă, care să analizeze până la cele mai mici amănunte industria națională de *gambling*, are la bază amploarea pe care activitatea de exploatare a jocurilor de noroc din țara noastră a luat-o în ultima perioadă de timp, se întemeiază pe identificarea unor soluții concrete, sustenabile și în conformitate cu realitatea, destinate dezvoltării capacității instituționale a Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc, de prevenire și combatere a fraudelor în acest domeniu, dar și dezvoltarea componentei de reglementare legislativă, autorizare, monitorizare și control a operatorilor care exploatează monopolul de stat. Analiza problematicii subsumate prezentului demers științific se întemeiază pe un obiectiv principal enunțat și în „*Cartea*

*verde privind jocurile de noroc online în piața internă*¹, respectiv acela de a menține ordinea publică prin identificarea celor mai bune practici la nivelul statelor membre ale U.E., care să ajute la prevenirea și depistarea fraudelor, a activităților de spălare a banilor și a altor ilegalități specifice jocurilor de noroc, care pot fi aplicate cu succes la nivel național.

În acest sens prezenta cercetare doctorală are ca *scop* stabilirea fundamentelor teoretice și practice specifice operării sectorului de *gambling online* național, identificarea soluțiilor aplicabile unei realități de tip concurențial în industria de jocuri de noroc la distanță, prezentarea rezultatelor obținute de la data înființării Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc din România (aprilie 2013) până în prezent, propune noi direcții de abordare în sensul gestionării eventualelor riscuri și amenințări la adresa ordinii publice și siguranței naționale (prevenirea spălării banilor prin intermediul sistemelor de jocuri de noroc, combaterea fraudei fiscale, a participării minorilor și persoanelor dependente la jocurile de noroc ș.a.).

Având în vedere scopul enunțat, a fost formulată următoarea *ipoteză*: exploatarea sigură a jocurilor de noroc online, trebuie să aibă la bază cele mai bune reglementări legislative în materie, folosind o abordare compatibilă cu modelele de bune practici de la nivelul statelor membre ale U.E. și la nivel internațional, completată de existența și implicarea unei instituții guvernamentale (O.N.J.N.) care să fie suplă, energică și eficientă.

Pentru a verifica ipoteza lansată și pentru a atinge scopul unei astfel de cercetări științifice, în prezenta lucrare au fost atinse următoarele *obiective*:

1. prezentarea vechiului sistem legislativ care reglementa organizarea și funcționarea jocurilor de noroc tradiționale și la distanță și detalierea noilor reglementări introduse de la înființarea O.N.J.N.;

¹ a se vedea în acest sens <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52011DC0128>, sursă online accesată la 11 mai 2016, ora 23.00

2. stabilirea fundamentelor de natură practică care nu au permis licențierea și autorizarea jocurilor de noroc la distanță până la reglementarea din anul 2015;
3. înființarea și organizarea O.N.J.N., având la bază caracteristicile pieței naționale de gambling, operaționalizarea și dezvoltarea regională a structurilor de control, pentru o mai bună cunoaștere și combatere a fenomenului infracțional specific organizării de jocuri de noroc;
4. precizarea rolului și obiectivelor O.N.J.N., garantul menținerii ordinii publice și siguranței naționale în industria jocurilor de noroc desfășurate în România;
5. necesitatea digitalizării oficiului național însărcinat cu autorizarea, controlul și monitorizarea operatorilor de jocuri de noroc la distanță;
6. analiza principalelor infracțiuni specifice industriei de jocuri de noroc din România, și prezentarea factorilor care generează aceste tipuri de ilegalități;
7. semnalarea viitoarelor provocări incidente domeniului jocurilor de noroc în lumina prevederilor legislației europene referitoare la spălarea banilor și protecția datelor cu caracter personal;
8. stabilirea fundamentelor teoretice și elaborarea unui model de bune practici pentru prevenirea și combaterea *ludomaniei* (dependența de jocurile de noroc);

Principalele constrângeri în activitatea de cercetare și documentare au fost:

- reglementarea legislativă a jocurilor de noroc la distanță, de absolută noutate în peisajul juridic național;
- inexistența unei practici în materie de autorizare, monitorizare și control a operatorilor (mai ales a celor internaționali) care exploatează jocuri de noroc online;
- dese modificări ale cadrului normativ fiscal, fapt ce a condus la interpretări legislative mai mult sau mai puțin favorabile industriei de jocuri de noroc;

- insuficiența fondurilor bugetare alocate O.N.J.N. pentru dotarea structurilor din subordine cu computere și soft-uri specializate în monitorizarea jocurilor de noroc online;
- existența și perpetuarea unei mentalități păguboase cu privire la jocurile de noroc, atât la nivelul factorilor de decizie cât și în societate (un exemplu elocvent în acest sens constă în faptul că jocurile de noroc nu sunt considerate activități de divertisment, potențatoare de adrenalină ci doar o posibilitate facilă de îmbogățire fără muncă, care generează o sumedenie de probleme de ordine publică);
- discreția care caracterizează o industrie ce exploatează un viciu, transformată într-o adevărată „mușenie” atât a reprezentanților asociațiilor de operatori și a organizatorilor cât și a instituțiilor abilitate în domeniu (O.N.J.N., poliție, spălarea banilor, concurența etc.);

Pentru elaborarea prezentei lucrări au fost *utilizate metode, tehnici și instrumente de cercetare științifică*, adaptate obiectivelor, de tipul:

- metoda documentară, comparația și statistica;
- formele utilizate au fost: observarea, studiul, analiza, evaluarea și prognoza;
- tehnicile utilizate: analiza documentară, experimentarea teoretică, modelarea conceptuală;
- instrumentele de cercetare științifică utilizate fiind: tabelele și figurile.

În contextul societății globale din prezent, a digitalizării și a transferului accelerat din mediul *land based* în cel *online*, industria de jocuri se mișcă rapid, posibilitățile de dezvoltare sunt nebănuite, iar legislația, și în general dreptul, trebuie să identifice modalități și soluții de reglementare în contextul unui Internet liber de reguli.

CAPITOLUL I

SCURT ISTORIC AL APARIȚIEI ȘI EVOLUȚIEI JOCURILOR DE NOROC TRADIȚIONALE ȘI LA DISTANȚĂ

1.1. ISTORIA JOCURILOR DE NOROC TRADIȚIONALE LA NIVEL MONDIAL

1.1.1. APARIȚIA JOCURILOR DE NOROC ÎN ASIA ȘI EUROPA

1.1.1.1. Apariția și evoluția gambling-ului²

Jocurile de noroc sunt tot atât de vechi ca și cultura umană. Operele de artă egiptene indicau înainte de 2000 î.e.n. jocurile de noroc ca sport sau mijloc de petrecere a timpului. Jocurile de noroc erau practicate în *India* și *Grecia* cu mult timp înainte de nașterea lui Cristos. Indienii americani erau jucători pasionați cu secole înainte de descoperirea *Lumii Noi*. Ca toate fenomenele apărute din cele mai vechi timpuri, putem afirma că originea exactă a jocurilor nu este cunoscută.

1.1.2. SCURT ISTORIC AL JOCURILOR DE NOROC ÎN AMERICA

Europa și *America* au cunoscut perioade alternative de încurajare și reprimare a diferitelor feluri de jocuri de noroc. În Statele Unite, existau loterii frecvente când noua țară lupta pentru supraviețuire și nevoia de fonduri guvernamentale era acută. De regulă, presiunea economică pentru venituri guvernamentale mai mari a adus o toleranță mai

² A se vedea în acest sens M. Pantea, „Managementul activităților de prevenire și combatere a ilegalităților în domeniul jocurilor de noroc în Uniunea Europeană”, Editura Pro Universitaria, București, 2011, p. 11

mare pentru jocurile de noroc, așa cum o ilustrează practica din multe state americane, atât în trecut cât și în prezent.

1.2. JOCURILE DE NOROC LA DISTANȚĂ (ONLINE)

1.2.1. GLOBALIZAREA ÎN DOMENIUL JOCURILOR DE NOROC

Jocurile de noroc la distanță sau *online* (așa cum mai sunt cunoscute) au apărut în 1996, odată primul joc de acest tip lansat în *Finlanda*. Ascensiunea jocurilor de noroc la distanță a fost confirmată de estimările din 2003, care arătau că: „*piața comercială a jocurilor de noroc online din cele 25 de state membre ale U.E. a generat venituri brute de 51,5 miliarde euro*” – sumă care reprezenta câștigul operatorilor – G.G.R. (diferența dintre taxa de participare încasată și premiile acordate).

1.2.2. APARIȚIA ȘI EVOLUȚIA JOCURILOR DE NOROC LA DISTANȚĂ ÎN ROMÂNIA

Printre țările membre U.E. care și-au modificat legislația în domeniul jocurilor de noroc sa aflat și România, care în luna decembrie 2010, prin legea de abilitare a *O.U.G. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc*, respectiv *Legea nr. 246/2010*³ a introdus termenul de online pentru diferite tipuri de jocuri.

Prin acele modificări legislative se permite organizarea de activități loto online⁴, și respectiv activități de pariuri mutuale⁵.

Concluzie

Prin prezentarea succintă a apariției și evoluției jocurilor de noroc tradiționale, încercăm să subliniem importanța acestora din punct de vedere social, economic și ca

³ pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc

⁴ organizate prin intermediul sistemelor de comunicații de tip internet, sisteme de telefonie fixă sau mobilă

⁵ de asemenea organizate prin intermediul sistemelor de comunicații de tip internet, sisteme de telefonie fixă sau mobilă

formă de distracție – așa cum au fost inițial concepute. Răspândirea geografică a jocurilor de noroc din antichitate până în prezent, modul în care au fost percepute de societate, interesele clasei politice – au existat perioade în care jocurile de noroc au fost interzise fapt ce a generat o piață neagră, care gestiona sume colosale de bani nefiscalizați, au făcut ca această adevărată industrie să fie oarecum contestată.

Globalizarea și digitalizarea sunt cei doi factori importanți care au marcat și industria divertismentului care include și ramura jocuri de noroc. Apariția Internetului și migrarea din piața serviciilor *landbased* în *online*, alături de multitudinea de posibilități de conectare (calculatoare personale, tablete, telefoane mobile) a făcut ca o importantă parte dintre clienții tradiționali să se mute la jocurile organizate la distanță.

CAPITOLUL II

INSTITUȚII SPECIALIZATE ÎN DOMENIUL JOCURILOR DE NOROC

2.1. STATELE MEMBRE U.E. CARE PERMIT ORGANIZAREA DE JOCURI DE NOROC

2.1.1. OFICIILE NAȚIONALE PENTRU JOCURI DE NOROC DIN U.E.

2.1.1.1. *ALDERNEY*

2.1.1.2. *BULGARIA*

2.1.1.3. *DANEMARCA*

2.1.1.4. *MAREA BRITANIE*

2.1.1.5. *MALTA*

2.1.1.6. *POLONIA*

2.1.1.6. *ITALIA*

2.2. OFICIUL NAȚIONAL PENTRU JOCURI DE NOROC DIN ROMÂNIA

2.2.1. NECESITATEA APARIȚIEI UNEI INSTITUȚII SPECIALIZATE

2.2.1.1. *De la „Comisia de autorizare” la „Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N.”*

Până la apariția Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc, autorizarea acestora se făcea de către o Comisie din cadrul Ministerului Finanțelor Publice, iar controlul de către Garda Financiară și Poliția Economică.

2.2.1.2. *Comisia de autorizare*

Vechile reglementări: *O.U.G. 69/1998 privind regimul de autorizare a activităților din domeniul jocurilor de noroc*⁶ și normele de aplicare materializate în *H.G. 251/1999 privind condițiile de autorizare, organizare și exploatare a jocurilor de noroc*⁷, stabileau modalitatea de autorizare⁸.

2.2.1.3. *Apariția O.N.J.N.*

De asemenea *O.U.G. 77/2009* a prelungit acest nefiresc, respectiv faptul că autorizarea o făcea o autoritate, iar controlul o alta, fapt care a generat pierderi la bugetul statului, inconsecvență și incompetență. Având în vedere modelul european de gestionare a problematicii jocurilor de noroc prin intermediul unei instituții specializate, pe „*firmamentul*” instituțiilor românești și a făcut apariția Oficiul Național pentru Jocuri de Noroc, aceasta preluând în întregime activitatea de autorizare, monitorizare și control.

2.2.1.4. *Comitetul de supraveghere*

Activitatea Oficiului este supervizată de principalul organ de conducere denumit Comitet de supraveghere, care este format din nouă membri (doi membrii executivi – respectiv Președintele și Vicepreședintele Oficiului și șapte membrii neexecutivi), numiți prin decizie a primului-ministru.

2.2.1.5. *Consiliul Consultativ*

6 Publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 515 din 30 decembrie 1998

7 Publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 171 din 22 aprilie 1999

8 „Autorizarea jocurilor de noroc se realizează prin intermediul Comisiei de autorizare a jocurilor de noroc, comisie interdepartamentală, ..., care își desfășoară activitatea în sediul Ministerului Finanțelor ... iar activitatea curentă a comisiei se realizează prin intermediul direcției de specialitate din cadrul Ministerului Finanțelor. Scopul principal al comisiei este de a asigura o desfășurare normală și sub un control strict a jocurilor de noroc în România. Principiul fundamental al activității comisiei este îmbinarea intereselor celor trei părți implicate: jucător, agent economic organizator de jocuri de noroc și stat”

În scopul bunei organizări și funcționării a O.N.J.N. și pentru îmbunătățirea activității Comitetului de supraveghere, președintele O.N.J.N. este sprijinit de un Consiliu consultativ⁹.

2.2.2. ASPECTE DE ORDIN LEGISLATIV ȘI PRACTIC

2.2.2.1. Competențele instituției

Oficiul Național pentru Jocuri de Noroc, este organizat și funcționează în baza prevederilor *O.U.G. 20/2013*¹⁰, și ale *H.G. nr.298/2013*, ca „*organ de specialitate al administrației publice centrale cu atribuții în domeniul jocurilor de noroc*”, cu personalitate juridică, în subordinea *Secretariatului General al Guvernului României*.

2.2.2.2. Competențele conducerii executive ale Oficiului

Atribuțiile *Președintelui* O.N.J.N., sunt de reprezentare¹¹, executive și decizionale, în sensul în care acesta prezidează și conduce efectiv ședințele Comitetului de Supraveghere al O.N.J.N. În măsura în care nu poate asigura conducerea operativă a Oficiului președintele poate mandata prin ordin unul din directori să participe și să exercite dreptul său de decizie în ședințele Comitetului. Șeful instituției răspunde direct și personal de ducerea la îndeplinire a deciziilor Comitetului de Supraveghere. În același timp pentru a rezolva problemele executive poate delega prin ordin Vicepreședintelui Oficiului sau unui director atribuțiile sale.

2.3. REALIZĂRI ALE O.N.J.N. DE LA ÎNFIINȚARE PÂNĂ ÎN PREZENT

Printre cele mai importante realizări ale Oficiului, de la înființarea acestuia din 2013 până în prezent menționăm: *reglementarea legislativă a jocului de poker* (care a

9 Componența Consiliului consultativ, procedura de lucru, periodicitatea ședințelor acestuia, precum și orice alte dispoziții privind activitatea Consiliului consultativ sunt stabilite prin ordin al președintelui ONJN.

10 aprobată cu completări și modificări prin Legea nr. 227 din 15 iulie 2013 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 20/2013 privind înființarea, organizarea și funcționarea Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc

11 reprezintă instituția în relațiile cu alte autorități publice sau private și în justiție

fost considerat sport la un moment dat), *permiterea și reglementarea turneelor de poker, a festivalurilor de poker, optimizarea și reglementarea cu succes a jocurilor de noroc la distanță, acordarea primelor licențe de joc* (în primă fază a fost acordat un drept temporar de joc în anul 2015), *organizarea și funcționarea structurilor subordonate la nivel central și local*, pentru optimizarea activității acestora, *scoaterea* (încă din primul an de funcționare) *mijloacelor de joc din zona neagră și gri și autorizarea sau după caz licențierea, cooperarea instituțională cu asociațiile de operatori și celelalte organe și instituții cu competențe în domeniu.*

2.3.1. EVITAREA PROCEDURII DE INFRIGEMENT ÎN DOMENIUL JOCURILOR DE NOROC

Cu toate că, jocurile de noroc, constituie monopol de stat, există la nivelul U.E., obligativitatea statelor membre de notificare a măsurilor legislative din domeniile nereglementate, înainte de a fi aprobate, deci aflate în stadiul de proiect (fie că este vorba de proiect de lege, de ordonanță sau de hotărâre de guvern), conform prevederilor art. 8, alin. (1)¹² din Directiva 98/34/CE¹³.

¹² În conformitate cu prev. art. 10, Comisiei îi este comunicat, de îndată, de către statele membre, orice proiect de reglementare tehnică, cu excepția situației în care acesta transpune integral textul unui standard internațional sau european, caz în care este suficientă informația referitoare la standardul în cauză; de asemenea, acestea înaintează Comisiei o expunere a motivelor care fac necesară elaborarea unei astfel de reglementări, în cazul în care acest lucru nu a fost clarificat suficient în proiectul de reglementare tehnică. După caz și dacă nu a fost transmis deja cu o comunicare anterioară, statele membre transmit o dată cu comunicarea textelor principalelor acte cu putere de lege sau normelor administrative aflate în legătură directă, în cazul în care pentru evaluarea implicațiilor proiectului de reglementare tehnică este necesară cunoașterea acestor texte. Statele membre comunică proiectul din nou, în aceleași condiții, în cazul în care îi aduc modificări care au ca efect schimbarea semnificativă a obiectului, scurtarea programului de punere în aplicare avut în vedere anterior, adăugarea de specificații sau cerințe ori transformarea acestora în unele mai restrictive. În special, în cazul în care proiectul are ca obiect limitarea comercializării sau utilizării unei substanțe chimice, a unui preparat sau produs din motive legate de sănătatea publică sau de protecția consumatorilor sau a mediului, statele membre transmit, de asemenea, fie un rezumat, fie referințe la datele relevante referitoare la substanța, procesul sau produsul în cauză, să cunoască înlocuitorii disponibili, atunci când asemenea informații există, și să comunice efectele anticipate ale măsurilor referitoare la sănătatea publică și protecția consumatorilor și a mediului, împreună cu o analiză a evaluării riscului desfășurată în mod corespunzător, în conformitate cu principiile generale de evaluare a riscului substanțelor chimice prevăzute la articolul 10 alineatul (4) din Regulamentul (CEE) nr.793/93, în cazul unei substanțe existente, sau la articolul 3 alineatul (2) din Directiva 67/548/CEE, în cazul unei substanțe noi. Comisia notifică de îndată celelalte state membre cu privire la proiect și la toate documentele care i-au fost înaintate; de asemenea, aceasta poate înainta proiectul în cauză comitetului prevăzut la articolul 5 și, după caz,

2.3.2. REGLEMENTĂRI LEGISLATIVE IMPLEMENTATE ÎN PERIOADA 2013-2017

O.U.G. nr. 20/2013 privind înființarea, organizarea și funcționarea Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc a făcut posibilă apariția Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc, care avea ca principale obiective îmbunătățirea și adaptarea reglementărilor din domeniul jocurilor de noroc la realitățile economico-sociale și la dinamica acestui domeniu extrem de activ, cu implicații sociale asupra unor categorii vulnerabile, ținând seama de necesitatea asigurării prevenirii dependenței de jocuri de noroc, a protecției minorilor, a realizării unei mai bune supravegheri și a control eficient asupra operatorilor economici autorizați în domeniu.

Franța: France gambling law, section 24

Spania: Gambling Law 13/2011. Article 18, paragraph 4.

Bulgaria: Gambling Act, Art. 6. Paragraph 1, no. 4:

2.3.3. APLICAREA LEGII ÎN LITERA ȘI SPIRITUL EI ÎN PIAȚA JOCURILOR DE NOROC NAȚIONALĂ

Încă de la înființare Oficiul., a aplicat legea în litera și spiritual ei, elocvent fiind în acest sens, îndrăzneța soluție de a aplica o sancțiune contravențională unuia din cei mai mari operatori de jocuri de noroc online, și totodată de a dispune confiscarea sumei de aproximativ 2 mil. dolari, proveniți din săvârșirea aspectelor contravenționale.

comitetului care răspunde de domeniul respectiv. Referitor la specificațiile tehnice sau la alte cerințe prevăzute la articolul 1 alineatul (9) paragraful al doilea liniuța a treia, observațiile detaliate sau avizele Comisiei sau ale statelor membre pot avea în vedere numai aspectele care pot obstructiona comerțul și nu aspectele fiscale sau financiare ale măsurii.

13 a se vedea în acest sens Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 de stabilire a unei proceduri pentru furnizarea de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice, disponibilă la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A31998L0034>, sursă online accesată la 11 februarie 2018, ora 23.00

2.2.3.4. Realizări în cifre concrete ale O.N.J.N.

De asemenea în tabelul care urmează, prezentăm sintetic rezultatele obținute pe ultimii trei ani:

Rezultate obținute	2015	2016	2017
Autorizări, licențe	1.187.747.655 lei	1.209.429.774 lei	1.314.331.066 lei
Amenzi	8.245.500 lei	8.105.000 lei	9.576.000 lei
Penalități aplicate pt. online	263.477.776 lei	-	-
Nr. controale efectuate (la nivel național)	8.624	8.921	13.093

Concluzie

Având în vedere caracterul de monopol al jocurilor de noroc, statele membre U.E., pot reglementa fiecare dintre ele în orice mod doresc acest domeniu. În acest sens trebuie menționat faptul că în uniune sunt state care au reglementat domeniul jocurilor de noroc și dețin autorități care gestionează acest domeniu, state care permit doar anumite tipuri de jocuri (fie că au un singur organizator de exemplu Loterie națională, fie că licențiază un singur operator privat – cu este cazul Ungariei, fie un mix de mai multe tipuri landbased fără jocuri la distanță etc.) și țări care interzic desfășurarea acestui tip de serviciu. Ca atare în acest capitol am descris pe scurt autoritățile care gestionează problematica specifică jocurilor de noroc în statele membre ale U.E., cele mai relevante, modul de organizare și aspectele legale incidente.

De asemenea am prezentat pe larg un istoric al autorităților care au gestionat domeniul în România, apariția Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc, precum și problematica specifică cu care s-a confruntat instituția de a înființare până în prezent.

Relevant este studiul de caz prezentat în finalul capitolului, ocazie cu care am detaliat confiscarea sumei de peste 2 mil. dolari și aplicarea unei sancțiuni contravenționale unuia dintre cei mai mari operatori de jocuri de noroc online din lume.

CAPITOLUL III

ELEMENTE DE DREPT COMPARAT ÎN DOMENIUL JOCURILOR DE NOROC LA DISTANȚĂ

3.1. REGLEMENTĂRI EUROPENE ÎN DOMENIUL JOCURILOR DE NOROC

Jocurile tradiționale în Uniunea Europeană. În țările Uniunii Europene, deși în general jocurile de noroc și pariurile au fost considerate mult timp ilegale din considerente etice și sociale, prin proceduri speciale, aceste activități au fost legalizate în timp, recunoscându-se astfel existența unei cereri pe piață, rezultată din însăși natura umană, predispusă încercării șanselor sau norocului¹⁴. Schimbările în legislație au fost adesea ulterioare situației de extindere a pieței jocurilor de noroc și determinate de către această, în general invocându-se ca motive protecția jucătorilor și asigurarea unor venituri bugetare suplimentare.

3.1.1. LEGISLAȚIE NAȚIONALĂ A ȚĂRILOR MEMBRE U.E.

Trebuie precizat încă de la început, faptul că administrarea jocurilor de noroc constituie monopol al statelor membre U.E., sens în care fiecare stat reglementează cum crede de cuviință acest domeniu sensibil. Având în vedere caracterul de monopol de stat al jocurilor de noroc, principiul aplicabil la nivelul U.E. este cel al subsidiarității, piețele din statele europene care permit jocurile de noroc *la distanță* sunt reglementate la nivel național. Acest fapt permite existența unui cadru legislativ pentru piața jocurilor de noroc tradiționale și la distanță în U.E. foarte diversificat.

¹⁴ A se vedea R. C. H. Alexander, „Insider Dealing and Money Laundering in the EU: Law and Regulation”, published by Ashgate Publishing, Ltd., 2007, p.65

3.1.1.1. *Jocurile de noroc online în Marea Britanie*

3.1.1.2. *Jocurile de noroc online în Spania*

3.1.1.3. *Jocul de noroc la distanță în Polonia*

3.1.1.4. *Jocurile de noroc la distanță în Gibraltar*

3.1.1.5. *Jocurile de noroc online în Estonia.*

3.1.1.6. *Jocurile online în Malta.*

3.2. JOCURILE DE NOROC ONLINE ÎN ROMÂNIA

3.2.1. APARIȚIA ȘI DEZVOLTAREA JOCURILOR ONLINE PE TERITORIUL NAȚIONAL

Fără nu face nici un comentariu în prezenta cercetare doctorală, cu privire la oportunitatea, legalitatea și aplicabilitatea prevederilor legale de la nivelul anului 2010, vom prezenta pe scurt, noutățile introduse la acel moment de cele două acte normative care reglementau domeniul, respectiv: *O.U.G. 77/2009* și *H.G. 870/2009*¹⁵.

3.2.1.1. Licențierea jocurilor online

➤ Licențierea jocurilor de noroc *online*, se realiza de către *M.F.P.* prin *Comisia de autorizare*. În vederea obținerii *Licenței*, operatorii înaintau Comisiei documentele prevăzute de normele legale la care se adăugau documente specifice organizării jocurile de noroc online.

3.2.1.2. Autorizarea jocurilor online

În vederea obținerii *Autorizației* operatorii economici înaintau Comisiei documentele legale la care se adăugau documentele specifice organizării jocurile de noroc online.

3.2.1.3. Monitorizarea jocurilor online

¹⁵ pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc

Pentru buna desfășurare a jocurilor, și pentru un control tehnic eficient, Comisia trebuia să autorizeze operatori privați de monitorizare și raportare, pentru cinci ani¹⁶, lucru pe care nu l-a făcut niciodată.

3.2.1.4. Participanții la jocurile de noroc online

Pentru a participa la jocurile de noroc *online*, un jucător trebuia să fie înregistrat. Organizatorul de jocuri de noroc *online*, avea dreptul să creeze doar un singur cont de joc pentru un jucător înregistrat pe platforma de joc și trebuie să acorde clientului acces la informațiile privind situația contului de joc, istoricul jocurilor (taxele de participare, premiile încasate și pierderile), depozitele și retragerile și orice tranzacții efectuate pe contul de joc.

3.2.2. LEGISLAȚIE NAȚIONALĂ INCIDENTĂ DOMENIULUI

Activitatea de licențiere și autorizare a jocurilor de noroc este reglementată în prezent de prevederile *O.U.G. nr. 77/2009 cu modificările și completările ulterioare* și cele ale *H.G. 111/2016*¹⁷.

16 care aveau ca principale obiective: protecția minorilor și prevenirea accesului acestora la jocurile de noroc online, asigurarea integrității și a transparenței operațiunilor desfășurate de către și prin intermediul organizatorilor de jocuri de noroc online, cât și a unui sistem de joc echitabil, prevenirea și combaterea, prin mijloace specifice, a riscului de spălare a banilor și de finanțare a actelor de terorism, precum și identificarea și raportarea activităților infracționale desfășurate prin intermediul jocurilor de noroc online, asigurarea protecției, prin mijloace specifice, a organizatorilor de jocuri de noroc online, autorizați în România și a jucătorilor împotriva practicilor neloiale, abuzive și frauduloase, asigurarea funcționării corecte și transparente a activităților de jocuri de noroc online și a unui mediu concurențial competitiv în desfășurarea acestora

17 pentru aprobarea Normelor metodologice de punere în aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc și pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 298/2013 privind organizarea și funcționarea Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc și pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 870/2009 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2009 și pentru abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 870/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc

3.2.3. AUTORIZAREA, MONITORIZAREA ȘI CONTROLUL JOCURILOR ONLINE ÎN PREZENT

Conform prevederilor legale în vigoare din domeniu, jocurile de noroc la distanță, permise în România, se clasifică după cum urmează: *jocuri de tip loteristic online*¹⁸; *cazinourile online*¹⁹; *pariurile: în cotă fixă*²⁰, *mutuale*²¹ și *în contrapartidă*²² *online*; *bingo și keno online*²³ și *tombola online*²⁴.

18 organizate și transmise prin intermediul oricărui sistem de comunicații, respectiv: internet, sisteme de telefonie fixă sau mobilă și orice alte sisteme de transmisie, care constau în extrageri de numere, de litere, bilete sau simboluri, indiferent de procedurile și caracteristicile mijloacelor utilizate pentru efectuarea extragerilor, care pot fi: urne, roți, cupe și alte asemenea mijloace

19 reprezentând totalitatea jocurilor de noroc, definite la lit. c) și d) ale art.10 alin.(1) din O.U.G. 77/2009, care sunt desfășurate integral altfel decât în prezența fizică a jucătorilor, organizate de același operator, pe aceeași platformă de joc, care utilizează un singur domeniu de internet și care sunt organizate și transmise prin intermediul oricărui sistem de comunicații (internet, sisteme de telefonie fixă sau mobilă și orice alte sisteme de transmisie) și pentru care un organizator de jocuri de noroc a obținut licență și autorizație de la O.N.J.N. din România

20 reprezentând activitatea de pariuri în cotă fixă, care se desfășoară integral altfel decât în prezența fizică a jucătorilor, organizate și transmise prin intermediul oricărui sistem de comunicații (internet, sisteme de telefonie fixă sau mobilă și orice alte sisteme de transmisie) și pentru care un organizator de jocuri de noroc a obținut licență și autorizație de la O.N.J.N. din România

21 reprezentând activitatea de pariuri, care se desfășoară integral altfel decât în prezența fizică a jucătorilor, în cadrul cărora premiul se distribuie participanților declarați câștigători proporțional cu numărul variantelor câștigătoare deținute de fiecare dintre aceștia, organizatorul fiind implicat doar în procesul de colectare a taxelor de participare și de distribuire a sumelor stabilite cu titlul de premii, în conformitate cu prevederile regulamentelor de joc respective, organizate și transmise prin intermediul oricărui sistem de comunicații (internet, sisteme de telefonie fixă sau mobilă și orice alte sisteme de transmisie) și pentru care un organizator de jocuri de noroc a obținut licență și autorizație de la O.N.J.N. din România

22 reprezentând activitatea de pariuri, care se desfășoară integral altfel decât în prezența fizică a jucătorilor, care constă în punerea în corespondență, online, a pariurilor între diverși jucători, respectiv acceptarea unui pariu plasat de un jucător doar în măsura în care se identifică un alt jucător care plasează un pariu în sensul invers celui plasat inițial, organizate și transmise prin intermediul oricărui sistem de comunicații (internet, sisteme de telefonie fixă sau mobilă și orice alte sisteme de transmisie) și pentru care un organizator de jocuri de noroc a obținut licență și autorizație de la O.N.J.N. din România

23 reprezentând activitatea de bingo și keno, care se desfășoară integral altfel decât în prezența fizică a jucătorilor, organizat prin intermediul oricărui sistem de comunicații (internet, sisteme de telefonie fixă sau mobilă și orice alte sisteme de transmisie) și pentru care un organizator de jocuri de noroc a obținut licență și autorizație de la O.N.J.N. din România

24 reprezintă acea activitate de extragere de numere, de litere sau de alte simboluri, indiferent de caracteristicile dispozitivelor mecanice, electronice, digitale sau video, utilizate pentru generarea acestora sau pentru efectuarea extragerilor (cupe, urne, roți și alte asemenea mijloace), organizată sau nu în prezența fizică a jucătorilor, unde premiile acordate sunt fixe și nu depind de numărul și prețul biletelor vândute, al taloanelor, al jetoanelor și al altor mijloace care atestă participarea la tombolă. Câștigătorii - un număr prestabilit de participanți - vor fi stabiliți prin extragere aleatorie în conformitate cu un regulament afișat în prealabil și aprobat de Comitetul de

3.2.3.1. Obținerea licenței și a autorizației pentru jocul online

Pentru obținerea licenței de organizare a jocurilor de noroc online de la Comitetul de Supraveghere al O.N.J.N. trebuie îndeplinite condițiile enumerate în *Anexa 3*, iar pentru obținerea autorizației de exploatare a jocurilor de noroc online condițiile sunt prezentate detaliat în *Anexa 4* a prezentei lucrări.

3.2.3.2. Aspecte de noutate introduse prin normele metodologice (H.G. nr. 111/2016)

Bonusurile. Organizatorii de jocuri de noroc online pot oferi jucătorilor, din fondurile proprii, bonusuri sub orice formă, în condițiile prevăzute în cuprinsul regulamentelor de joc. Bonusurile acordate de către organizatorii de jocuri de noroc la distanță în scopul de a fi utilizate pentru participarea la joc vor fi transferate numai în contul de joc, retragerea acestora nefiind permisă. Bonusurile acordate sunt evidențiate în mod distinct față de celelalte fonduri de joc ale jucătorului disponibile pentru retragere în orice moment.

Interdicția expresă. Organizatorii de jocuri de noroc sunt obligați să prevadă în mod expres în regulamentul de joc interzicerea accesului minorilor în locațiile specializate pentru exploatarea jocurilor de noroc. Interdicția minorilor de a participa la jocurile de noroc va fi afișată la loc vizibil în locații ori pe pagina de start a website-ului prin care se desfășoară activitatea, în cazul jocurilor de noroc la distanță.

3.2.3.3. Autorizarea, monitorizarea și controlul jocurilor la distanță

Activitatea de jocuri de noroc la distanță pe teritoriul României se desfășoară prin intermediul sistemului informatic central al organizatorului, care trebuie să conțină un sistem de joc, un sistem de înregistrare și de identificare a participanților la joc, precum și un sistem pentru păstrarea și transmiterea în timp real a informațiilor privind: fiecare sesiune de joc, fiecare taxă de participare, fiecare plată făcută participantului la joc.

Supraveghere al O.N.J.N. Tombolele se pot desfășura ca joc de noroc la distanță sau ca joc de noroc tradițional, iar premiile pot fi doar în natură, valoarea lor neputând fi mai mică de 50% din valoarea totală a mizelor plătite pentru participarea la joc

Concluzie

Apariția și reglementarea jocurilor de noroc la distanță în diversele legislaturi, a însemnat o adevărată „*revoluție*” în materie de „*drept*”, deoarece partea juridică trebuie și este împletită armonios cu o parte tehnică foarte precisă, care trebuie să reglementeze un domeniu „*liber*” – accesul și navigarea prin Internet, o adevărată provocare pentru autoritățile care gestionează domeniul la nivelul fiecărui stat membru al U.E.

Așa cum am mai precizat în lucrare, jocurile de noroc, inclusiv cele online constituie monopol de stat, iar la nivelul reglementărilor din Uniune, există doar o prevedere care poate fi aplicată, respectiv Directiva serviciilor, care, chiar dacă prevede expres ca nu se aplică jocurilor de noroc, are o reglementare care stabilește faptul că prestarea de servicii este liberă pe teritoriul U.E.

În ceea ce privește licențierea jocurilor de noroc la distanță în România, aceasta a fost posibilă ca urmare a modificărilor legislative survenite în anul 2015, reglementare recunoscută foarte bună la nivelul Uniunii Europene, care a permis eliminarea riscurilor de ordine publică pe care acest domeniu le poate produce (prin numărul mare de persoane care au accesat jocurile de noroc online nelicențiate, prin riscul neîncasării premiilor cuvenite de la operatori rău intenționați, prin sumele importante care erau nefiscalizate ș.a.), dar și prin crearea unei stări de normalitate în acest domeniu de nișă.

Chiar dacă la momentul discutării prevederilor legislative incidente jocurilor la distanță, au existat voci care au acuzat „pierderi pentru bugetul consolidat al statului prin migrarea jucătorilor în masă din landbased la online”, inconsecvența autorității prin „permiterea pe piața a unor firme care au operat ilegal pe teritoriul național” și alte aspecte, s-a dovedit că, temerile enunțate nu erau fundamentate și că cele două ramuri – jocurile tradiționale și cele la distanță pot conviețui într-o piață corect reglementată, concurențială și transparentă.

CAPITOLUL IV

INFRAȚIUNI SPECIFICE DOMENIULUI JOCURI DE NOROC ÎN ROMÂNIA

4.1. ANALIZA INFRAȚIUNILOR PREVĂZUTE DE LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ ÎN DOMENIUL ORGANIZĂRII ȘI EXPLOATĂRII JOCURILOR DE NOROC LA DISTANȚĂ

4.1.1. INFRAȚIUNI SPECIFICE ORGANIZATORILOR ȘI PARTICIPANȚILOR LA JOCURILE DE NOROC LA DISTANȚĂ

4.1.1.1. Cauze specifice

Analiza stării de legalitate din acest domeniu a demonstrat o creștere permanentă a infracțiunilor descoperite și a cuantumului prejudiciilor cauzate bugetului de stat.

În ultima perioadă de timp s-au intensificat preocupările crimei organizate în preluarea și acapararea pieței jocurilor de noroc.

Principalele încălcări de lege se referă în mod deosebit la regimul monopolului de stat și constau în organizarea și desfășurarea de jocuri neautorizate, fără licență.

4.1.1.2. Procedee de comitere a infracțiunilor și a altor nereguli la regimul jocurilor de noroc

Particularitățile fiecărui gen de jocuri de noroc care se organizează în țara noastră în paralel cu fluxurile importante de bani numerar care circulă în ambele sensuri de la organizator la jucător și invers, au creat posibilități multiple celor din prima categorie de a săvârși infracțiuni și alte încălcări de lege de natură de a păgubi interesele bugetare ale statului cât și cele legitime ale jucătorilor.

4.1.1.3. Infrațiuni prevăzute de O.U.G. nr. 77/2009

Cea mai răspândită și necercetată infrațiune din domeniul jocurilor de noroc online a fost participarea jucătorilor la acest tip de joc care nu deținea licență și autorizație în România. Cu precizarea că din anul 2015, această infrațiune a fost dezincriminată de legiuitorul roman, și transformată în contravenție sancționată cu amendă de 5.000 lei, trebuie spus că, practica juridică în ceea ce privește această încălcare este inexistentă.

4.1.1.3.1. Infrațiunea prevăzută în art.23 alin.(1) din O.U.G. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc

4.1.1.3.2. Infrațiunea prevăzută în art. 23 alin. (2) lit. a), b) și f) din O.U.G. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc.

4.1.1.3.3. Infrațiunea prevăzută în art. 25 lit. a) din O.U.G. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc.

4.1.1.3.4. Infrațiunea prevăzută în art. 25 lit. b) din O.U.G. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc.

4.1.1.3.5. Infrațiunea prevăzută în art. 25 lit. e) din O.U.G. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc.

4.1.1.3.6. Infrațiunea prevăzută în art. 25 lit. f) din O.U.G. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc.

4.1.1.3.7. Infrațiunea prevăzută în art. 25 lit. g) din O.U.G. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc.

4.1.1.3.8. Infrațiunea prevăzută în art. 25 lit. h) din O.U.G. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc.

4.1.1.3.9. Infrațiunea prevăzută în art. 25 lit. i) din O.U.G. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc.

4.1.1.3.10. Infrațiunea prevăzută în art. 25 lit. j) din O.U.G. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc.

4.2. FRAUDA FISCALĂ ÎN DOMENIUL JOCURILOR DE NOROC LA DISTANȚĂ

4.2.1. DEFINIREA ȘI REGLEMENTAREA EVAZIUNII FISCALE

Operatorii de jocuri de noroc și participanții la acestea nu fac excepție din acest punct de vedere, încercând sub toate formele să optimizeze câștigurile și să le ferească de impozitare. „Lipsurile și inadvertențele legislative, instabilitatea legislativă, modul incoerent de aplicare a legislație fiscale, dar mai ales politica fiscală excesivă ca modalitatea cea mai facilă de procurare a resurselor financiare publice, reprezintă factorii esențiali care stau la baza desprinderii unei părți din economia oficială și alipirea acesteia la zona subterană cunoscută în literatura de specialitate ca *economia subterană*. O politică fiscală excesivă nu presupune atragerea în mod automat și spectaculos de resurse financiare mai mari și mai repede la bugetul general consolidat al statului. Fuga contribuabililor din fața politicii fiscale excesive, din economia oficială către cea subterană, devine obiectivul principal al acestora, având la bază instinctul de conservare, astfel, *îmblânzirea* politicii fiscale poate crea impulsul necesar de trecere a unor activități din economia subterană înapoi în economia oficială, de suprafață”²⁵.

4.2.2. FRAUDA FISCALĂ MODALITĂȚI SPECIFICE INDUSTRIEI JOCURILOR DE NOROC

Tipurile de fraudă fiscală identificate în domeniul jocurilor de noroc sunt variate și țin de imaginația operatorilor și a jucătorilor și de soluțiile ingenioase utilizate pentru „*evitarea căderii în câmpul de atracție al impozitării*”. Concret, pe parcursul cercetării

25 Dragoș Pătroi, Evaziunea fiscală între latura permisivă, aspectul contravențional și caracterul infracțional, ed. a 2-a, Ed. Economică, București, 2007, pp. 97-98

doctorale am identificat diverse și variate metode utilizate, cunoscute de autoritățile statului cu competențe în prevenirea și combaterea acestui gen de fapte de natură penală.

4.3. ALTE TIPURI DE INFRAȚIUNI ÎN LEGĂTURĂ DIRECTĂ CU JOCURILE DE NOROC

În acest domeniu al jocurilor de noroc, și în special al celor online, pot fi identificate o sumedenie de fapte de natură penală care pot fi comise, atât de operatori cât și de participanții la joc. În acest sens putem exemplifica, infrațțiuni din sfera judiciară de tipul, șantaj, înșelăciuni, camătă, furturi de tot felul, proxenetism etc., precum și infrațțiunile specifice sferei economico-financiare, comise de gulerele albe de tipul: spălarea banilor, infrațțiuni de corupție sau asimilate corupției (darea și luarea de mită, traficul de influență etc.), infrațțiuni la regimul drepturilor de proprietate intelectuală (utilizarea fără drept de soft-uri, de mărci, desene și modele industriale etc.), infrațțiuni la regimul contabilității, jocurile piramidale ș.a.

4.3.1. CORUPȚIA ȘI SPĂLAREA BANILOR

Prin *corupție* structurile infrațționale determină apariția și configurarea unei clase politice alternative²⁶ subordonată intereselor acestora, punând în pericol pacea socială, amenințând dezvoltarea economică și principiile fundamentale ale democrației.

4.3.2. JOCURILE PIRAMIDALE DESFĂȘURATE PRIN SISTEMELE DE COMUNICAȚII

Dacă, în trecut, colectarea de sume de bani de la mai mulți participanți la astfel de operațiuni (jocuri piramidale), a fost o activitate prin care au fost practic înșelați o mulțime de oameni, și care avea ca punct de plecare inexistența unui cadru normativ

²⁶ oameni și organizații controlate de și care execută punctual comenzile primite de la structuri infrațționale

care să interzică acest tip de activitate, după apetiția normelor legale, această practică a continuat sub forme din ce în ce mai rafinate. Pornind de la un e-mail prin care ești invitat să plătești o sumă modică și să lansezi invitații cercului de prieteni care la rândul lor să aducă alte persoane, până invitații de participare la conferințe organizate în secret în locații de lux prin care ți se propun tot felul de soluții miraculoase de îmbogățire peste noapte cu amendamentul de a plăti o sumă de bani (fie pentru a achiziționa o carte care să te învețe acest lucru, fie un mic împrumut pe care îl acorzi asociației și care va întoarce câștiguri fabuloase etc.), metodele de înșelare au evoluat, dar rezultatul este același, o gaură în bugetul propriu.

Concluzie

În prezentul capitol am încercat să prezint principalele modalități de săvârșire a infracțiunilor în domeniul jocurilor de noroc, din perspectiva economistului, respectând rigorile specifice juristului penalist. Considerăm că ilegalitățile specifice acestei industrii, necesită cunoștințe temeinice de economie, fiscalitate și contabilitate, fără de care nici un specialist în domeniu nu ar putea să înțeleagă și să disece acest tip de criminalitate economico - financiară din domeniul afacerilor.

În ultima parte a prezentului capitol, am preluat din lucrările de specialitate, cea mai cunoscută speță de joc piramidal din lume, care în perioada crizei din 2008 a făcut deliciul mass-media. Explicațiile date sunt în măsură să lămurească specialiștii că în spatele unei astfel de „afaceri” nu stă decât un principiu simplu înșelăciunea prin participarea la un astfel de joc a unui număr din ce în ce mai mare de persoane, care să permită acumularea de sume de bani cu ajutorul cărora vor fi „declarați câștigători” persoanele care se află pe poziții fruntașe în lista celor înscriși la joc. Trebuie subliniat faptul că, „Caritasul” românesc a avut la bază aceeași idee, diferența constând în amploare (națională la noi) și în sumele de bani care puteau fi câștigate, ca urmare a

depunerilor făcute (peste ocean a fost vorba de milioane de dolari, la noi se putea câștiga de opt ori suma depusă).

În ceea ce privește fraudă fiscală și spălarea banilor, acestea sunt posibile și în acest domeniu, ca urmare a infracțiunilor de corupție, la fel cum se întâmplă în domeniul marii criminalități a afacerilor. Aspectele particulare prezentate în cercetarea doctorală nu fac decât să confirme această ipoteză de lucru.

CAPITOLUL V

ADICȚIA SPECIFICĂ JOCURILOR DE NOROC ONLINE

5.1. JOCURILE DE NOROC ONLINE FENOMEN SOCIAL

Într-un raport întocmit în anul 2011²⁷ sunt surprinse cele mai importante aspecte care guvernau industria jocurilor de noroc tradiționale din țara noastră. Reproducem în acest sens aspectele care interesează, cu referire la tema prezentei cercetări.

5.2. ADICȚIA ȘI IMPLICAȚIILE SOCIALE PROVOCATE DE JOCURILE *ONLINE*

5.2.1. DESPRE ADICȚIE ÎN DOMENIUL JOCURILOR DE NOROC

Jocul patologic de noroc este tulburarea de control a impulsului, ce se explică prin incapacitatea persoanei de a rezista impulsului de a juca, în ciuda conștientizării efectelor negative pe care acesta le are asupra sa și a celor din jurul lui. Individul simte o senzație crescândă de tensiune sau de excitație înainte de a comite actul, și apoi simte plăcere, gratificație sau ușurare în timpul comiterii actului. Jocul patologic de noroc este însoțit de sentimente de vinovăție și izolare, atunci când jucătorul încearcă să reducă sau să înceteze aceasta activitate, precum și de dificultate în relaționarea socială, ca o consecință a izolării cauzate de jocul excesiv.

27 nepublicat

5.2.2. FACTORII DE RISC

Se știe ca factorii de risc sunt cei care contribuie la apariția problemelor legate de dependența de jocuri de noroc sau fac dependența dificil de tratat. Factorii ce pot contribui la apariția și dezvoltarea jocului de șansă patologic se împart în trei categorii:

1. factorii familiali
2. factorii individuali
3. sociologici

5.2.3. CAUZELE DEPENDENȚEI DE JOCURI DE NOROC

Cercetătorii vorbesc despre ipoteza existenței unui sindrom de deficient, a sistemului de recompense a creierului, apărut în urma unei modificări genetice, care duce la existența unui dezechilibru în eliberarea de dopamină²⁸, în sensul eliberării unei cantități insuficiente. Rezultatul acestui dezechilibru este o nevoie continuă de emoții pozitive, care îi determină pe indivizi să caute surse de plăcere, cum ar fi drogurile, alcoolul sau jocurile de noroc, comportament ce la nivel biologic, corespunde nevoii de reglare a cantității insuficiente de dopamină, substanța cunoscută ca și molecula plăcerii.

5.2.4. SIMPTOMELE JOCULUI PATOLOGIC DE NOROC

Jocul patologic de noroc este văzut ca o afecțiune ascunsă, datorită lipsei simptomatologiei fizice. Manualul de Diagnostic și Statistică a Tulburărilor Mentale DSM-IV-TR²⁹ a stabilit criteriile de diagnosticare a jocului de șansă patologic³⁰.

28 neurotransmițător ce intervine în sistemul de recompense și întăririi a creierului

29 American Psychiatric Association, 2000, disponibil la: <http://www.dependentianonimi.ro/dependenta/dependenta-de-jocuri-de-noroc/ce-este-dependenta-de-jocuri-de-noroc/>, sursă online accesată la 22 februarie 2017, ora 21.00

30 M.Pantea op.cit., apud Dudaș P. Ancuța Depresie și adicție în jocurile de noroc

5.2.5. STADIILE DEPENDENȚEI

Prima etapă este cea de câștig, în care o sumă mare câștigată, stimulează sentimentul de omnipotență. De aceea se consideră că există două tipuri de motivații care declanșează comportamentul de joc.

CONCLUZII

Prezenta cercetare doctorală se vrea a fi un prim pas spre normalizarea modului în care astăzi sunt privite jocurile de noroc, în mod particular jocurile online, de către factorii de decizie de la nivel guvernamental și de către societatea românească în ansamblul ei. În țările civilizate, jocurile de noroc, așa cum am mai precizat, sunt privite ca mijloc de distracție, de recreare, nicidecum o unealtă cu ajutorul căreia să te poți îmbogății rapid.

Ceea ce am încercat prin cele inserate în această lucrare, nu sunt neapărat lucruri de absolută noutate, ci modul în care privește un profesionist, domeniul pe care l-a administrat preț de patru ani, împreună cu o echipă, care a înțeles și a reușit să aducă reglementarea națională în poziția de cea mai revoluționară prevedere legislativă la nivelul U.E. într-un domeniu din sfera monopolului de stat.

Obiectivele pe care le-am avut în vedere la elaborarea tezei de doctorat, ipotezele de lucru și toate instrumentele științifice specifice unei astfel de lucrări, sunt doar pârgurile pe care le-am utilizat, pentru a reuși să dau o formă științifică dar și cu valoare informațională pentru cei interesați de modul în care se petrec lucrurile în industria națională de jocuri de noroc. Am folosit pe parcursul lucrării termenul de „*industrie a jocurilor de noroc*”, deoarece, la acest moment, prin taxele și impozitele care sunt colectate la bugetul consolidat al statului, prin dezvoltarea pe orizontală și pe verticală a acestui tip de *bussines*, prin acoperirea națională, prin impactul social pe care îl are (fie că vorbim de persoanele care sunt angajate de operatorii de jocuri, fie că ne referim pur și simplu la participanții la joc – jucătorii), această activitate face parte din industria de divertisment, alături de turism, alimentație publică etc., și considerăm că are un potențial care obligă la ridicarea acestei activități la rangul de ramură ori industrie.

Cu precizarea că, sunt o sumedenie de aspecte de natură tehnică care nu au putut fi inserate în această lucrare, există o multitudine de interpretări ale juriștilor, ale contabililor și economiștilor, ale persoanelor din administrație și ale operatorilor de jocuri naționali și internaționali, care fie au fost preluate integral ori parțial, sau au fost ignorate, am încercat să prezentăm un punct de vedere obiectiv, am achiesat la unele opinii, pe altele le-am criticat, iar pe cele mai multe le-am însușit și prezentat amănunțit în această lucrare doctorală.

Critica constructivă de care am beneficiat pe parcursul cercetării doctorale, împletită cu discuțiile interminabile cu specialiști din domeniu, la care se adaugă experiența profesională din administrația centrală din ultimii ani, mi-au permis să elaborez această lucrare de o manieră în care să poată fi înțeleasă de orice persoană care are curiozitatea de a o parcurge, să-mi exprim clar și fără echivoc opiniile cu privire la aspectele controversate care există și în acest moment în industria de gambling și să respecte și rigorile unei lucrări științifice care să fie acceptată de comunitatea universitară. În acest sens, am împletit armonios, detaliile economice (sunt la bază economist) cu cele juridice, de drept administrativ, de tehnică legislativă, de verificare și control (specifice organelor din domeniul ordine publică și siguranță națională), aspectele de ordin social și psihologic (ale jucătorilor ludomani), de așa manieră încât să prezentăm o fotografie cât mai cuprinzătoare a industriei de jocuri de noroc din țara noastră la acest moment.

Sub rezerva faptului că prezenta lucrare nu este perfectă ci perfectibilă, că mai sunt o serie de aspecte care nu au fost tratate îndeajuns, vom continua această cercetare și după susținerea publică.

BIBLIOGRAFIE

ACTE NORMATIVE

1. Constituția României
2. Codul Civil
3. Codul de Procedură Civilă
4. Codul Fiscal
5. Codul de Procedură Fiscală
6. Codul Penal
7. Codul de Procedură Penală
8. Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, proclamată la Nisa în 2000, reproclamată de către Parlamentul European, Consiliu și Comisie la 12 decembrie 2007
9. Directiva 67/548/CEE
10. Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 de stabilire a unei proceduri pentru furnizarea de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?ur=celex%3A31998L0034>
11. Directiva 98/34/EC amendată prin Directiva 98/48/EC http://ec.europa.eu/enterprise/tris/index_en.htm
12. Directiva Comerțului Electronic 2000/31/EC <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:13:29:32000L0031:RO:PDF>
13. Directiva Serviciilor 2006/123/EC <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:376:0036:01:RO:HTML>
14. H.G. nr. 1016/2004, privind măsurile pentru organizarea și realizarea schimbului de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice, precum și al regulilor

referitoare la serviciile societății informaționale între România și statele membre ale Uniunii Europene, precum și Comisia Europeană

15.H.G. nr. 141/2010 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Sport și Tineret

16.H.G. nr. 251/1999 privind condițiile de autorizare, organizare și exploatare a jocurilor de noroc

17.H.G. nr. 298/2013 privind organizarea și funcționarea Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc și pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 870/2009 pentru aprobarea Normelor metodolO.G.ice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc

18.H.G. nr. 775/2010 privind modificarea si completarea Hotărârii Guvernului nr. 141/2010 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Sport și Tineret

19.H.G. nr. 870/2009 pentru aprobarea Normelor metodolO.G.ice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc

20.H.G. nr. 884/2001 pentru aprobarea Regulamentului de punere în aplicare a dispozițiilor Legii educației fizice și sportului nr. 69/2000

21.Legea de supraveghere a jocurilor de noroc, 2010 din Marea Britanie

22.Legea jocurilor de noroc, 2011 din Spania

23.Legea Loteriilor și a altor Jocuri (LGA), 2001 Malta

24.Legea nr. 218/2002, privind organizarea și funcționarea Poliției Române

25.Legea nr. 227/2013 pentru aprobarea O.U.G. nr. 20/2013 privind înființarea, organizarea și funcționarea Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc și pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc

26.Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale

27. Legea nr. 246/2010 pentru aprobarea O.U.G. nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc
28. Legea nr. 255/2013, pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea unor acte normative
29. Legea nr. 31/1996 privind regimul monopolului de stat
30. Legea nr. 39/2003, privind prevenirea și combaterea criminalității organizate
31. Legea nr. 656/2002, pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului
32. Legea nr. 78/2000, pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție
33. Legea nr. 8/1996, privind drepturile de autor și drepturile conexe
34. Legea privind jocurile de noroc, 2005, Gibraltar
35. O.G. nr. 2/2001, privind regimul juridic al contravențiilor
36. O.G. nr. 26/2000 privind asociațiile și fundațiile
37. O.U.G. nr. 20/2013 privind înființarea, organizarea și funcționarea Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc și pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc
38. O.U.G. nr. 69/1998 privind regimul de autorizare a activităților din domeniul jocurilor de noroc
39. O.U.G. nr. 74/2013, privind unele măsuri pentru îmbunătățirea activității Agenției Naționale de Administrare Fiscale, precum și pentru modificarea unor acte normative
40. O.U.G. nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc
41. O.U.G. nr. 79/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal
42. Ordinul nr. 732/2011 al Președintelui Autorității Naționale pentru Sport și Tineret
43. Regulamentul (CEE) nr. 793/93
44. Tratatul Uniunii Europene încheiat la Maastricht (versiunea consolidată)

LUCRĂRI DE AUTOR

- 45.A.N. Cabot, W. N. Thompson, A.Tottenham, C.G. Braunlich, „International Casino Law”, Institute for the Study of Gambling and Commercial Gaming, College of Business Administration, University of Nevada, 1999
- 46.B. Friedman, „Casino Management”, Secaucus, N.J.: Lyle Stuart, 1974
- 47.B. Vîrjan, „Infrațiunile de evaziune fiscală”, Editura C.H. Beck, București, 2011
- 48.C. Voicu, „Criminalitatea afacerilor”, Tipografia IGP, București, 1997
- 49.D. Drosu Șaguna, D. Șova, „Drept fiscal”, ed. a IV-a, Editura C.H. Beck, București, 2011
- 50.D. M. Walker, „The Economics of Casino Gambling”, published by Springer, 2007
- 51.D. Pătroi, „Evaziunea fiscală între latura permisivă, aspectul contravențional și caracterul infracțional”, ed. a II-a, Ed. Economică, București, 2007
- 52.G. Lăzărescu, Dicționar de mitologie, Casa Editorială Odeon, București, 1992
- 53.Gerhard Meyer, Tobias Hayer, Mark Griffiths, „Problem gambling in Europe: challenges, prevention, and interventions”, Springer, 2008
- 54.I. Văcărel, „Finanțele publice-teorie și practică”, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981
- 55.I. Văcărel, „Finanțele României”, Editura Economică, București, 1995
- 56.J. McMillen, „Gambling cultures: studies in history and interpretation”, Routledge, 1996
- 57.M. C. de Brie și P. Charpentier, L’inegalite par l’impot, Ed. du Seuil, Paris, 1973
- 58.M. Pantea „Managementul activităților de prevenire și combatere a ilegalităților în domeniul jocurilor de noroc în Uniunea Europeană”, Ediția a II-a, Editura Pro Universitaria, București, 2016

- 59.M. Pantea, „Criminalitatea economico-financiară. Cazuistică, modalități de comitere, spețe”, Editura ProUniversitaria, București, 2015
- 60.M. Pantea, „Investigarea Criminalității Economico-Financiare”, Volumul I, Editura Pro Universitaria, București, 2010
- 61.M. Pantea, „Managementul activităților de prevenire și combatere a ilegalităților în domeniul jocurilor de noroc în Uniunea Europeană”, Editura Pro Universitaria, București, 2011
- 62.M. Pantea, ș.a., „Evaziunea fiscală”, Editura Universul Juridic, București, 2013
- 63.M. Pantea, ș.a., „Jocurile de noroc în contextul globalizării”, Vol. I și II, Editura Sitech, Craiova, 2009
- 64.Maurice Duverger, Finances PubliqU.E., Presses Universitaires de France, Paris, 1965
- 65.N. Cârlescu, „Evaziunea fiscală. Comentarii și exemple practice”, Editura C.H. Beck, București, 2012
- 66.N. Cristuș, „Evaziunea fiscală și spălarea banilor. Legea nr. 241/2005 – comentariu pe articole. Practică judiciară”, Ediția a 3-a, Editura Hamangiu, București, 2011
- 67.P. J. Adams, „Gambling, freedom and democracy”, Routledge, 2007.
- 68.R. C. H. Alexander, „Insider Dealing and Money Laundering in the EU: Law and Regulation”, published by AsH.G.ate Publishing, Ltd., 2007
- 69.R. Tegtmeier, M. Walter, „Casinos”, published by Vendome Press, 1989
- 70.S. Corlățeanu, „Dreptul penal al afacerilor”, ed. a III-a, Editura Pro Universitaria, București, 2011
- 71.S. Skolnik, „High Stakes: The Rising Cost of America's Gambling Addiction”, Beacon Press, 2011
- 72.T. Coryn, C. Fijnaut, A. Littler, „Economic Aspects of Gambling Regulation: EU and US Perspectives”, published by Brill Academic Pub., 2007

73.V. H. Royer, „Powerful Profits from Internet Gambling”, published by Kensington Publishing Corporation, 2005

74.W. N. Thompson, „Gambling in America: An Encyclopedia of History, IssU.E.s and Society”, published by ABC-CLIO, 2001

ARTICOLE, PUBLICAȚII, LUCRĂRI (STUDII) DE CERCETARE

75.M. Pantea, C. O. Nestor, „Analiză și propuneri privitoare la prevederile financiar - fiscale în domeniul jocurilor de noroc tradiționale și la distanță”, publicat în Revista de studii și cercetări juridice „Pro Patria Lex”, Vol. XIV, Nr.1(26)/2015

76.M. Pantea, M. Nae, „Criza globală și impactul asupra industriei jocurilor de noroc”, publicat în „Revista de Investigare a Criminalității”, Anul II, nr.3, Editura Sitech, Craiova, iunie 2009

77.M. Pantea, „Prevenirea și combaterea fraudelor în domeniul jocurilor de noroc”, Simpozionul Internațional Instituții Juridice Contemporane în Contextul Integrării României în Uniunea Europeană, Universitatea Româno - Americană, ediția III-a, București, 30-31 Octombrie 2009

78.V. Dabu, A. M. Gușanu, „Noua lege privind evaziunea fiscală (I)”, Revista de Drept penal, nr. 1, 2006

DIVERSE

79.A. Balaci, „Mic dicționar de mitologie greacă și romană”, Editura Mondero, București, 1992

80.Dicționar Explicativ Ilustrat al Limbii Române, Editura Arc & Gunivas, 2007

81.E. V. Count „4000 de ani de Crăciun”, <http://ro.wikipedia.org/wiki/Saturnalia>

RESURSE BIBLIO.G.RAFICE DE PE INTERNET

82. „Cartea verde privind jocurile de noroc online pe Piața internă”, http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2011/online_gambling/com2011_128_ro.pdf
83. „Criminalitatea informatică în Jocurile de noroc Online”, Carte verde de CERT-LEXSI - Laborator de Expertiză în Securitatea Informatică, iulie 2006, http://www.lexsi.com/telecharger/gambling_cybercrime2006.pdf.
84. <http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=ro>
85. <http://dexonline.ro/definitie/astragal>
86. http://ec.europa.eu/internal_market/services/gambling_en.htm
87. <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:ro:PDF>
88. <http://gamingzion.com>
89. <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/09/st16/st16571.en09.pdf>
90. <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/08/st16/st16022-co01.en08.pdf>
91. <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/10/st09/st09495.en10.pdf>
92. <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st09/st09853.en11.pdf>
93. <http://ro.wikipedia.org/wiki/Plutarh>
94. <http://www.dependentiianonimi.ro/dependentia/dependentia-de-jocuri-de-noroc/ce-este-dependenta-de-jocuri-de-noroc>
95. <http://www.gaminginspain.com>
96. <http://www.gibraltarlaws.gov.gi>
97. <http://www.gref.net/about-grefexecutive-board/members>
98. <http://www.lga.org.mt>
99. <http://www.O.N.J.N.gov.ro>
100. <http://www.onlinecasinoadvice.com>
101. <http://www.parliament.uk>

102. <http://www.politiaromana.ro>
103. <http://www.viaden.com>
104. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52011DC0128>
105. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0001.02/DOC_2&format=PDF
106. www.onpcsb.ro

